

U.S.-Finnish
Diplomatic Relations

Suomen ja Yhdysvaltain
diplomaattisuhteet

Published by
The United States Embassy
Helsinki, Finland

U.S.-Finnish Diplomatic Relations
Suomen ja Yhdysvaltain diplomaattisuhteet

Published by
The United States Embassy
Helsinki, Finland

Julkaisija:
Yhdysvaltain suurlähetystö, Helsinki

Suomennos:
Mirja Lavanne

Layout:
Rolf Martinsen Oy

Cover photo:
Kannen kuva:
Curt Richter

Cover design:
Kannen suunnittelu:
Rolf Martinsen Oy

2nd edition
Toinen laitos

ISBN 952-91-1159-2

Printed in Finland
by Gummerus Kirjapaino Oy
Jyväskylä 1999

U.S.-FINNISH DIPLOMATIC RELATIONS

CONTENTS

Foreword	
by Eric S. Edelman	4
The Last Decade Revisited	
by Jaakko Iloniemi	7
The United States and Finland: An Enduring Relationship 1919 –1989	
Prefaces	
James A Baker III	16
William Z. Slany	17
Summary	20
I Historical Setting	21
II Beginnings of the U.S.-Finnish Relationship, 1919–1920	24
III Strengthening of U.S.-Finnish Relations, 1920–1930	26
IV The Winter War, 1939–1940	29
V Deterioration of the U.S.-Finnish Relationship, 1941–1944	32
VI Rebuilding of U.S.-Finnish Ties, 1945–1980	34
VII The United States and Finland in the 1980's	37
Notes	39
Appendices	77

SUOMEN JA YHDYSVALTAIN DIPLOMAATTISUHTEET

SISÄLLYSLUETTELO

Lukijalle	
Eric S. Edelman	5
Mennyt vuosikymmen	
Jaakko Iloniemi	11
Yhdysvaltain ja Suomen suhteiden kehitys 1919 –1989	
Esipuheet	
James A Baker III	50
William Z. Slany	51
Tiivistelmä	54
I Historiallinen tausta	55
II Yhdysvaltain ja Suomen suhteiden alku 1919–1920	58
III Yhdysvaltain ja Suomen välisten suhteiden lujittaminen 1920–1939	61
IV Talvisota 1939–1940	63
V Yhdysvaltain ja Suomen suhteiden huononeminen 1941–1944	67
VI Yhdysvaltain ja Suomen välisten suhteiden jälleenrakentaminen 1945–1980	69
VII Yhdysvallat ja Suomi 1980-luvulla	73
Viitteet	75
Liitteet	77

EMBASSY OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

OFFICE OF THE AMBASSADOR

Dear Reader,

As I am writing this, we are celebrating the 80th anniversary of U.S. - Finnish diplomatic relations. It is now a decade since this book originally appeared, but one has only to think a moment about the implicit assumptions underlying the original text to be struck by the extraordinary change that has taken place in that short period. In the 1980's we would write in this book that "the United States continues to support Finland's neutrality and independence," clearly implying that others might question these qualities.

For most of the last 50 years, U.S. policy toward Finland was about one big thing, its relationship to the Soviet Union. Our essential goal was to maintain and increase Finland's independence. I notice that when discussing the U.S. and Finland in the 1980's in this book, the language is necessarily dominated by the list of meetings concerning the role of the Soviet Union in Europe: START talks, CSCE, VIP visits to Finland on the way to Moscow. Given Finland's history and geographic propinquity to its historically aggressive eastern neighbor, this was natural and necessary.

But that is no longer the case. In his essay Minister Iloniemi brings us up-to-date on the almost constant series of defining events, most of which would have been politically impossible and unthinkable in earlier years, that have marked Finnish international relations since this book appeared. When I look at his article, I am struck at the change since I first visited Finland with Secretary Shultz in 1985, and very grateful for it. In place of one big thing, the U.S. - Finnish relationship is now rich in its full range and variety. This is as it should be in a year when Finland has the Presidency of the European Union, fulfilling its true European vocation.

How things have changed in only 10 years.

With best wishes to all those reading this book about a remarkable diplomatic record,

Sincerely,

Eric S. Edelman
Ambassador

Lukijalle,

Näitä saatesanoja kirjoittaessani Yhdysvallat ja Suomi viettävät diplomaattisuhteidensa 80. juhlavuotta. Ensimmäisen kerran tämä teos julkaistiin kymmenen vuotta sitten. Alkuperäisen tekstin perustana olevia asenteita miettiessään tajuaa, miten merkittäviä muutoksia lyhyessä ajassa on tapahtunut. 1980-luvun tekstin mukaan “Yhdysvallat tukee jatkuvasti Suomen puolueettomuutta ja itsenäisyyttä”, mikä selvästi viittaa siihen, etteivät nämä seikat olleet kaikille itsestäänselviä.

Yhdysvaltain Suomen-politiikka keskittyi lähes koko kuluneen puolivuosisadan pääasiassa siihen, millaiset suhteet Suomella oli Neuvostoliittoon. Yhdysvaltain keskeinen pyrkimys oli ylläpitää ja lisätä Suomen itsenäisyyttä. Huomaan, että Yhdysvaltain ja Suomen suhteita 1980-luvulla käsittelevää tekstiä hallitsee sarja kokouksia, jotka koskivat Neuvostoliiton asemaa Euroopassa: niitä olivat START-neuvottelut, ETY-kokoukset, Yhdysvaltain johtajien Suomen-vierailut heidän matkustaessaan Moskovaan. Tämä oli sekä luonnollista että väistämätöntä ottaen huomioon Suomen historia ja Suomen maantieteellinen läheisyys historiallisesti aggressiiviseen itänaapuriinsa.

Näin ei enää ole. Artikkelissaan ministeri Jaakko Itoniemi luo katsauksen sarjaan tärkeitä tapahtumia, jotka ovat vaikuttaneet Suomen kansainvälisiin suhteisiin tämän kirjan julkaisemisen jälkeen. Useimmat niistä olisivat olleet aiemmin poliittisesti mahdottomia. Luettuani hänen artikkelinsa minua hämmästytti, miten suuri muutos on tapahtunut siitä kun ensi kerran vierailin Suomessa ulkoministeri George Schultzin mukana vuonna 1985, ja olen kiitollinen tästä muutoksesta. Maidemme väliset suhteet eivät enää keskity vain yhteen asiaan, vaan ovat laajat ja monipuoliset. Näin tulee ollakin vuonna, jolloin Suomi toimii Euroopan unionin puheenjohtajana eurooppalaisen kutsumuksensa mukaisesti.

Minkä muutoksen yksi vuosikymmen onkaan saanut aikaan.

Toivotan hyviä lukuhetkiä tämän kirjan parissa, joka käsittelee maidemme ainutlaatuisien diplomaattisuhteiden kehitystä.

Eric S. Edelman
Yhdysvaltain suurlähettiläs

The Last Decade Revisited

by Jaakko Iloniemi

(Note: The editors asked Minister Iloniemi, a leading foreign affairs commentator and former ambassador to Washington, for his views on events affecting Finnish foreign policy since this book was originally prepared in 1989.)

In this, the eightieth year of diplomatic relations between an independent Finland and the United States, it might be useful to review the developments of the last decade since the essay by the U.S. State Department's historian, found later in this book, was written.

As viewed from Helsinki, the Cold War did not have a major impact on bilateral U.S.-Finnish relations due to Finland's policy of neutrality. That said, the process which began in 1989 and rapidly led to German re-unification, the end of military confrontation in Europe, and the dissolution of the Soviet Union, had significant consequences for Finland's international standing. For instance, the Paris CSCE summit of 1990 produced consensus on the principles which would prevail in post-Cold War Europe, including the Soviet Union's recognition of pluralistic democracy and market economy as values that it would embrace. The three Baltic Republics, Latvia, Lithuania and Estonia, re-declared their independence, which was significant for the area in Finland's vicinity. After some difficult episodes, the Soviet Union accepted these declarations and recognized their newly-gained independence.

The summit meeting between Presidents George Bush and Mikhail Gorbachev in Helsinki that same year was important for Finland because it showed, once again, that Finland was a country where great power leaders could meet safely to continue their bilateral dialogue. This was at the time when President Gorbachev was forced to acknowledge that Russian Federation President Boris Yeltsin had gained an upper hand in Soviet politics, which gave a significant push to the dissolution of the Soviet Union.

In 1990, Finland fell into an economic recession which culminated, the following year, in a banking crisis that affected nearly the entire banking sector. The roots for the crisis lay both in the collapse of Finland's eastern trade and in the weakened western markets, and also in Finland's failing monetary policy – but most significantly, these setbacks did not cause disruption in Finland's political life.

During 1992, Finland made a number of political decisions which influenced its international image. The previous year, Finnish leaders had concluded that the 1948 Treaty of Friendship, Cooperation and Mutual Assistance, which had framed relations with the Soviet Union, had become obsolete. The new treaty on friendly relations which replaced that of 1948 defined what one would term standard or normal for relations between two sovereign states; it did not contain any restrictive military stipulations, for instance. Also in the spring of 1992 Finland opened preliminary talks on membership in the European Union.

The Finnish government's decision to purchase U.S. F-18 Hornets to modernize its aging fleet of fighter planes was particularly important for U.S.-Finnish relations. With this purchase, Finland gave up the long-standing policy of balancing its key defense equipment acquisitions between the east and the west. The government stressed that the selection of Hornets was entirely based upon technical merits.

The media, however, and some diplomatic observers attached political significance to the decision and labeled it a clear signal that Finland was ready to increase its security policy cooperation with the United States. Another decision pointing in this direction was Finland's entry into the North Atlantic Cooperation Council (NACC) as observer.

State Secretary Martti Ahtisaari won the presidential election of March 1994. The new Finnish president, who had made a long career with the United Nations, devoted special attention to managing Finland's international relations. Before the end of the year, Mr. Ahtisaari made a working visit to the United States.

The Maastricht Treaty gave a start to a wider and deeper European integration process. Finland concluded its own negotiations on the Treaty in the spring of 1994. That fall, Finns voted on the Treaty in an advisory referendum, supporting it with a clear majority. As a result, Finland became a member of the European Union at the beginning of 1995, completing the process started three years earlier. As a practical consequence, one part of Finnish-U.S. relations, especially trade relations, shifted from bilateral to multilateral. As an EU member, all of Finland's trade policy interests with non-EU countries now would be managed through EU institutions, especially the Commission.

The creation of the five-party government of Prime Minister Paavo Lipponen, which was inaugurated in the spring of 1995, showed that key political parties had

reached consensus on the basic premises of Finland's international position. The Center Party, which became the leading opposition group, had held the Prime Minister's portfolio during the previous government, during which it negotiated Finland's EU membership. The new coalition continued in the same direction, and Finland joined – as an observer, and together with Europe's other non-aligned nations – the Western European Union (WEU). The previous year, Finland had already decided to participate in NATO's Partnership for Peace (PfP) program.

In mid-1995, Helsinki hosted a commemoration of the first (1975) summit of the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE). Participants included former U.S. President Gerald Ford, one of the original signatories to the CSCE Final Act. This meeting reenforced the special role Finland and Helsinki have been able to play between Russia and other western powers.

Even though Finland had participated in most United Nations peace keeping operations since 1956, domestic policy reasons made wider participation difficult. Therefore, the 1996 decision to send forces to former Yugoslavia (IFOR) was a milestone, for these troops were to operate under a U.S. command.

Finns were pleased to see yet another U.S.-Russian encounter in Helsinki when Secretary of State Warren Christopher and Russian Foreign Minister Yevgeny Primakov met here in 1996. Another major event was the visit to Finland by the First Lady of the United States, Hillary Rodham Clinton, in July the following summer. Mrs. Clinton was very impressed by the leading role of women in Finnish society, and the number of senior positions they held, among them being Speaker of Parliament, Mayor of Helsinki, and Defense Minister. For Finland, the summit meeting of Presidents Bill Clinton and Boris Yeltsin in March 1997 was yet another proof of the excellent relations Finland has long maintained with its physically closest neighbor, Russia, and with the geographically more distant, but culturally and socially close, United States.

This closeness with the United States becomes especially poignant when one sees the many forms of cooperation that Finns and Americans are engaged in as Arctic nations. The Barents Sea Euro-Arctic Council, created in 1993, was the first visible sign of that cooperation. It has later expanded as both Finland and the U.S. have joined the Arctic Council.

Finland's position on the map of Europe changed yet again when eleven European countries joined the European Monetary and Economic Union at the beginning of 1999. For Finland, this means ever deeper integration with the rest of western Europe. Since then, Finland, too, has followed with new emphasis the alterations in the value of the Euro against the U.S. dollar. 1999 also marked the 50th anniversary of the Fulbright Program in Finland. Under this program, thousands of Finns have received a major share of their academic education in the United States, which has

created strong ties between universities in the two countries. That has also given rise to many lasting personal friendships. The environment for fostering such personal relations is excellent in Finland – as evidenced by the little-known fact that there is a nation-wide network of Finnish-American friendship societies, the largest of its kind in the world.

What are we to make of this extensive list? Some might see in it an abrupt turn in direction since the fall of the Soviet empire. More realistic, however, is the interpretation holding that in the last decade Finland has been able to accelerate a long-term, mostly unwritten, post war policy of integration into Western political institutions, which started with its application for U.N. membership in 1955. Finnish social culture has been deeply rooted in the West for centuries, but in the latter half of this century, geography and great power relationships slowed Finland's natural political development. We can see in this list clear evidence that in the last decade Finland has continued its century-long tendency to develop in two mutually-reinforcing directions: integration into its natural home within Western European institutions, while strengthening ties where ever possible with its transatlantic cultural cousin, the United States. Finland's European Union Presidency in 1999 demonstrates clear success in the first area. The consistent history of positive diplomatic U.S-Finnish relations displayed in this book is clear evidence of success in the second.

If, as is said, past is prologue, then the United States and Finland will have a most productive future.

Mennyt vuosikymmen

Jaakko Iloniemi

(Kirjan toimitus pyysi ministeri Iloniemeä kirjoittamaan tapahtumista, joiden hän näkee vaikuttaneen Suomen ulkopoliittikkaan tämän kirjan julkaisemisen jälkeen vuonna 1989. Ministeri Iloniemi on entinen Suomen Yhdysvaltain-suurlähettiläs ja johtava kansainvälisten asioiden tuntija.)

Itsenäisen Suomen ja Yhdysvaltain diplomaattisuhteiden täyttäessä 80 vuotta on syytä tarkastella vuosien 1989–1999 tapahtumia. Kirjaan sisältyvä Yhdysvaltain ulkoministeriön historioitsijan kirjoittama alkuperäinen katsaus päättyy vuoteen 1989.

Suomen ja Yhdysvaltojen kahdenvälisissä suhteissa ”kylmä sota” ei merkinnyt paljoakaan, koska Suomi toteutti puolueettomuuspolitiikkaa. Sitä vastoin Suomen kansainvälisen aseman kannalta oli suuri merkitys sillä, että vuodesta 1989 alkoi prosessi, joka johti nopeasti Saksan yhdistymiseen, sotilaallisen konfrontaation päättymiseen Euroopassa ja Neuvostoliiton hajoamiseen. Esimerkiksi Pariisin ETYK-konferenssissa vuonna 1990 päästiin yksimielisyyteen periaatteista, jotka vallitsivat ”kylmän sodan” jälkeisessä Euroopassa. Niihin kuului se, että Neuvostoliitto tunnusti pluralistisen demokratian ja markkinatalouden myös omiksi arvoikseen. Suomen lähiympäristön kannalta oli merkittävää, että Baltian kolme tasavaltaa, Latvia, Liettua ja Viro julistautuivat uudelleen itsenäisiksi. Neuvostovaltio hyväksyi välivaiheiden jälkeen nämä julistukset ja totesi eron tosiasiaksi.

Presidentti George Bushin ja presidentti Mihail Gorbatsovin tapaaminen Helsingissä oli Suomen kannalta tärkeä tapahtuma, koska se osoitti jälleen kerran, että Suomi on maa, jossa suurvaltajohtajat voivat käydä turvallisin mielin kahdenvälisiä keskustelujaan. Samaan aikaan presidentti Gorbatsov joutui tunnustamaan Boris Jeltsinin, Venäjän federatiivisen neuvostotasavallan presidentin saaneen politiikassa yliotteen, mikä vaikutti olennaisesti Neuvostoliiton hajoamiseen.

Suomen sisäinen kehitys ajautui vuoden 1990 aikana taloudelliseen kriisiin, joka

huipentui seuraavana vuonna lähes koko pankkisektorin suuriin vaikeuksiin. Syyt kriisiin olivat yhtäältä idänkaupan romahtamisessa ja läntisten markkinoiden heikkoudessa, toisaalta epäonnistuneeksi osoittautuneessa valuuttakurssipolitiikassa. Nämä vastoinkäymiset eivät kuitenkaan vaikuttaneet merkittävässä määrin maan poliittiseen elämään.

Vuoden 1992 mittaan Suomi teki joukon ratkaisuja, jotka muuttivat sen kansainvälistä kuvaa. Jo edellisenä vuonna oli todettu, että Neuvostoliiton kanssa vuonna 1948 solmittu sopimus ystävydestä, yhteistyöstä ja avunannosta oli menettänyt ajan-kohtaisuutensa. Solmittiin uusi, tavanomainen sopimus ystävällisistä suhteista eikä siihen otettu minkäänlaisia sotilaallisia määräyksiä. Vuoden 1992 keväällä Suomi aloitti tunnustelevat neuvottelut jäsenyydestä Euroopan unionissa.

Suomen ja Yhdysvaltojen välisten suhteiden kannalta oli erityinen merkitys sillä, että Suomen hallitus päätti modernisoida maan vanhentuvan torjuntahävittäjäkaluston ostamalla amerikkalaisia F-18 Hornet-hävittäjiä. Näin luovuttiin pitkään jatkuneesta käytännöstä, jonka mukaan keskeisiä puolustusvälinehankintoja tehtiin sekä idästä että lännestä. Hallitus korosti, että valinta oli tehty kokonaan lentokoneiden ominaisuuksien perusteella. Julkisuuksissa asialle annettiin kuitenkin myös poliittinen merkitys ja sitä pidettiin selvänä signaalina siitä, että Suomi oli valmis entistä läheisempään turvallisuuspoliittiseen yhteistyöhön Yhdysvaltojen kanssa. Samaan viittasi sekin, että Suomi liittyi huomioitsijana Pohjois-Atlantin yhteistoimintaneuvostoon (NAAC).

Vuoden 1994 alussa toimitetussa presidentinvaalissa selviytyi valtiosihtööri Martti Ahtisaari voittajana. Pitkään YK:n tehtävissä toiminut uusi presidentti otti maansa kansainväliset suhteet erityisen huolenpitonsa kohteeksi. Hän vieraili vielä saman vuoden aikana Yhdysvalloissa.

Euroopan yhdentymisen laajeneminen ja syveneminen oli lähtenyt liikkeelle Maastrichtin sopimuksen tultua hyväksytyksi. Suomi sai päätökseen omat neuvottelunsa vuoden 1994 keväällä ja saman vuoden syksyllä toimitetussa neuvoo-antavassa kansanäänestyksessä sopimus hyväksyttiin selvän enemmistön turvin. Näin Suomi aloitti EU:n jäsenenä vuoden 1995 alusta. Se merkitsi käytännössä myös sitä, että EU:n jäsenenä osa Suomen suhteista Yhdysvaltoihin, erityisesti kauppapoliittiset suhteet, olivat siirtyneet kahdenvälisistä asioista monenvälisiin. Suomi valvoi nyt kauppapoliittisia etujaan kaikkiin EU:n ulkopuolisiin maihin päin unionin yhteisten toimielinten, erityisesti komission välityksellä.

Kun Suomeen muodostettiin vuoden 1995 keväällä Paavo Lipposen johdolla viiden puolueen hallitus, se osoitti myös, että keskeiset poliittiset puolueet olivat saavuttaneet yhteisymmärryksen Suomen kansainvälisen aseman peruskysymyksistä. Oppositioon jäänyt keskustapuolue oli ollut pääministeripuolue edellisen vaalikauden

ajan, jolloin Suomi kävi neuvottelut EU-jäsenyydestä. Uusi koalitio jatkoi samaan suuntaan. Sen päätöksiin tuli Suomesta Länsi-Euroopan Unionin (WEU) tarkkailijajäsen yhdessä muiden Euroopan sotilaallisesti liittoutumattomien kanssa. Tätä oli edeltänyt jo edellisenä vuotena Suomen päätös osallistua NATO:n rauhankumppanuusohjelmaan (PFP).

Vuoden 1975 Helsingissä pidettyä ensimmäistä ETYK:in huippukokousta juhlettiin Suomessa vuonna 1995, jolloin Suomeen saapui myös kaksikymmentä vuotta aikaisemmin konferenssin päätösasiakirjan allekirjoittajiin kuulunut entinen Yhdysvaltojen presidentti Gerald Ford. Suomen ja Helsingin erityisasema Venäjän ja lännen välillä korostui jälleen.

Vaikka Suomi oli osallistunut vuodesta 1956 alkaen useimpiin YK:n rauhanturvaoperaatioihin, sen ei ollut helppoa laajentaa osallistumistaan sisäisistä poliittisista syistä. Vuonna 1996 tehty päätös lähettää joukkoja entiseen Jugoslaviaan (IFOR) oli sen vuoksi merkittävä. Nehän tulivat toimimaan amerikkalaisten johdolla.

Suomalaiset näkivät mielellään, että amerikkalaiset ja venäläiset kohtasivat jälleen kerran Helsingissä, kun Yhdysvaltojen ulkoasiainministeri Warren Christopher ja Venäjän ulkoministeri Jevgeni Primakov tapasivat Helsingissä. Yhdysvaltojen presidentin puolison Hillary Rodham Clintonin vierailu sai osakseen suurta huomiota. Rouva Clintoniin teki voimakkaan vaikutuksen se, että suomalaiset naiset olivat saavuttaneet julkisessa elämässä paljon keskeisen korkeita asemia, kuten eduskunnan puhemiehen, Helsingin kaupunginjohtajan, puolustusministerin jne.

Kun presidentit Clinton ja Jeltsin tapasivat Helsingissä vuonna 1997 se oli suomalaisten näkökulmasta jälleen kerran osoitus siitä, että maalla oli erinomaiset suhteet niin hyvin lähinaapuriinsa kuin myös maantieteellisesti etäisempään, mutta yhteiskuntana silti läheiseen Yhdysvaltoihin.

Tämä läheisyys on kuvastunut erityisesti siinä, että suomalaiset ja amerikkalaiset ovat löytäneet monia yhteistoiminnan mahdollisuuksia pohjoisina valtioina. Vuonna 1993 perustettu Barentsin meren euro-atlanttinen neuvosto oli siitä ensimmäinen näkyvä esimerkki ja sitä täydensi molempien jäsenyys arktisten alueiden neuvostossa.

Suomen asema Euroopan kartalla muuttui jälleen kerran, kun vuoden 1999 alusta 11 EU-maata siirtyi Euroopan raha- ja talousliiton jäseniksi. Se merkitsi Suomelle entistä vielä paljon syvempää integroitumista muuhun läntiseen Eurooppaan. Nyt oli Suomenkin kannalta aivan uusi merkitys sillä, miten yhteisen valuutan arvo kehittyisi ensi sijassa suhteessa Yhdysvaltojen dollariin.

Kun vuonna 1999 vietettiin Fulbright-ohjelman viisikymmenvuotispäivää saatettiin todeta, että tämän ohjelman puitteissa olivat tuhannet suomalaiset saaneet tärkeän osan akateemista koulutustaan Yhdysvalloissa, mikä on merkinnyt lujien siteiden syntymistä molempien maiden korkeakoulujen välille. Se on johtanut myös moniin

kestäviin henkilökohtaisiin ystävyyssuhteisiin. Tällaisille ihmissuhteille on ollut Suomessa muutoinkin suotuisa kasvupohja. Sitä kuvastaa se vähemmän tunnettu seikka, että Suomi-Amerikka-yhdistykset ovat koko maan kattava kansalaisjärjestöjen verkko ja lajissaan maailman suurin.

Mitä tästä pitkästä tapahtumaluettelosta pitäisi päätellä? Joku saattaa nähdä sen äkillisenä käänteenä Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen. Realistisempi on kuitenkin tulkinta, jonka mukaan Suomi on viime vuosikymmenen aikana pystynyt nopeuttamaan pitkäaikaista, lähes kirjoittamatonta sodanjälkeistä politiikkaansa. Tämä politiikka, joka on tähdännyt lähempään integraatioon läntisten poliittisten instituutioiden kanssa, alkoi Suomen YK:n jäsenyyden myötä vuonna 1955. Yhteiskuntapolitiikassaan Suomi on vuosisatojen ajan kuulunut länteen, mutta kuluneen vuosisadan loppupuoliskolla maantiede ja suurvaltapolitiikka hidastivat Suomen luonnollista poliittista kehitystä. Artikkelissa mainitut tapahtumat osoittavat selvästi, että viimeisten kymmenen vuoden aikana Suomi on jatkanut vuosisatoja kestänyttä kehitystään kahteen toisiaan vahvistavaan suuntaan: Suomi on integroitunut yhä syvemmin sille läheisiin länsieurooppalaisiin instituutioihin samalla kun Suomen suhteet Atlantintyli, kulttuurillisesti läheiseen USA:han ovat vahvistuneet. Suomen EU-puheenjohtajuuskausi vuonna 1999 on osoitus integroitumispolitiikan menestyksestä. Toisaalta Yhdysvaltain ja Suomen suhteissa jatkunut myönteinen suuntaus todistaa, että myös suhteiden vahvistuminen Atlantintyli on onnistunut.

Sanotaan, että historia ennustaa tulevaisuutta. Jos näin on, Yhdysvaltain ja Suomen suhteiden tulevaisuus on hyvin valoisa.